

Intrucât Comisiunea de Ajutorare a ținut tocmai ședință, s'a hotărât:

a) s se comunice cele de mai sus domnului Președinte al Centralei, cu rugămintea de a aprecia dacă nu este cazul de a se interveni pe lângă Ministerul de Interne, în scopul ca transportarea la domiciliile lor a celor eliberați să se facă cât mai curând posibil, urmând ca în cazul când domnul Ministru de Interne este de părere ca să se plătească costul transportului de către aceștia, atunci Centrala își ia obligațiunea de a achita suma convenită.

b) Dacă din orice cauză aceasta nu se poate, sau durata formalităților ar fi prea lungă, atunci să se acrediteze la Banca Românească din Tighina, pe dl. Alfred Follender, președintele Comitetului dela Golta, pentru suma de:

Lei 1.000.000.- cu destinația de a plăti costul transportului Tighina-București sau orice alte localități.

Deasemenea se va cumpăra hrana necesară.

c) In orice caz este necesar concomitent ca un delegat al C.E.R. să plece la Tighina, cel mai important punct de trecere, pentru organizarea asistenței.

d) Mai trebuie îngrijit din vreme în vederea organizării operei de ajutorare pentru categoriile a căror repatriere a fost aprobată.

Fred Șeraga

PROBLEMA READUCERII ÎN ȚARA A EVREILOR DEPORTAȚI

I. Numărul evreilor în 1940 și 1942

În 1940 trăiau în România 728.115 evrei din care n'au mai rămas în 1942 decât 272.409, cifră despre care Bukarester Tageblatt din 8 August 1942, declară că:

"Față de evaluările anterioare care se cifrau la vre-o 700.000 - 800.000 de evrei, numărul de azi apare mic."

În alt articol din același număr, același ziar scrie:

"Reducerea față de acest număr în timpul scurt, din vara anului 1940, este extraordinar de considerabilă"

II. Numărul evreilor deportați.

În Basarabia, Bucovina și Dorohoi trăiau în 1940 cca. 300.000 evrei din care 275.419 locuiau pe teritoriul ocupat de URSS. (Analele Institutului Statistic al României, 1942, Vol I. pag. 340-341) iar azi nu mai trăiesc decât 16.000 evrei în Bucovina (Bukarester Tageblatt din 8 August 1942) și 3.000 - 4.000 în Dorohoi, așa că nu se mai află pe aceste teritorii 280.000 locuitori evrei.

Bukarester Tageblatt din 8 August 1942 afirmă că au fost deportați 185.000 evrei, la care adăugându-se deportările de după 8 August 1942, am avea cca 190.000 - 200.000 deportați.

În ce privește restul până la 300.000 nu există date oficiale. Se știe însă că sub stăpânirea URSS un număr de evrei au fost deportați, iar la retragerea trupelor URSS un număr de evrei au fost luați sau au urmat aceste trupe.

III. Numărul evreilor cari supraviețuiesc.

Astăzi nu mai trăiesc în Transnistria decât cca. 78.000 deportați, așa că 122.000 adică 61% au murit în decurs de doi ani.

Acești 78.000 se compun din:

25.000 bărbați, cea mai mare parte trecuți de 50 ani,

33.000 femei și

20.000 copii de ambele sexe, sub 18 ani.

Procentul mai mare de femei se explică prin aceea că din Jud. Dorohoi s'au deportat femeile ai căror soți se aflau la munci în alte județe din Regat. S'a spus femeilor că bărbații le vor urma. Femeile au luat copii de mână și au plecat numai cu cămașa pe ele. De aceea și cel mai mare procent de mortalitate l-au dat deportații din Dorohoi. Bărbații lor reintorși dela muncă au rămas în Dorohoi, iar femeile și copiii lor s'nt și azi încă în Transnistria.

IV. Temeiurile deportării, excepțiile aprobate de Dl. Vice Președinte al Consiliului de Miniștri și modul de executare.

Deportarea a fost motivată prin:

- a. atitudinea evreilor față de Armata română la retragerea acesteia din teritoriile cedate și prin
- b. atitudinea lor față de populația română în timpul ocupației URSS.

În cursul executării, Dl. Vice Președinte al Consiliului a hotărât ca: proprietarii, industriașii, comercianții, meseriașii și intelectuali necesari economiei naționale precum și funcționarii publici și pensionarii să nu fie deportați.

Ordinul însă nu s'a executat, nici în Basarabia, nici în Dorohoi, nici în Bucovina, ci numai în Cernăuți, unde prin aplicarea lui au rămas pe loc cca. 16.000 evrei.

Din examinarea motivelor deportării, combinate cu excepțiile ordonate, rezultă că următoarele categorii de evrei au fost deportați peste intențiile Guvernului:

- 1) Evreii locuind în Jud. Dorohoi și în Bucovina de Sud. Aceste teritorii, nefiind ocupate niciodată de URSS, locuitorii lor nu s'au putut face vinovați de învinuirile susarătate. Au fost deportați văduve și orfani de război, descendenți ai acestora și ai veteranilor de Războiul Independenței, femei și copii ai căror soți se aflau și se află și azi la muncă obligatorie în Tară, etc.

Au fost deportați și evreii cari la declararea războiului fuseseră trimiși din zona frontului din Bucovina și Dorohoi în Muntenia, dar la intervenția Ministerului de Finanțe în vederea subscrierii la Imprumut au fost retrimiși în toamnă la domiciliile lor. După ce însă oamenii au scris, a venit deportarea și au fost deportați. Dacă rămăneau pe loc în Muntenia și Oltenia n'ar fi fost deportați, cum n'au fost deportați cei cari în loc să se reîntoarcă în Dorohoi sau în Bucovina de Sud s'au stabilit în alte orașe din Vechiul Regat.

- 2/ Evreii originari din Vechiul Regat, Transilvania sau Banat, cari se aflau întâmplător, în călătorii de afaceri sau în vizite de familie în Basarabia și Bucovina.
- 3/ Funcționarii și pensionarii de Stat din Bucovina de Nord și Basarabia. În urma ordinului D-lui Prim Ministru, funcționarii și pensionarii cari nu fuseseră încă deportați, au rămas pe loc și își primesc și pensia. Cei cari fuseseră deportați, înainte de sosirea ordinului - printre cari se află și Președinți și Consilieri de Curte de Apel - stau și azi în Transnistria și nici pensia nu și-o primesc.
- 4/ Evreii cari deși originari din teritoriile ocupate - erau mobilizați în Armata română la data cedării teritoriilor și cari retrăgându-se împreună cu Armata, au putut suferi atacurile cari se impută evreilor, dar nu le-au putut săvârși.
- 5/ Femei și copii din Bucovina ai căror soți și părinți în executarea ordinului D-lui Vice Președinte al Consiliului de Miniștri au rămas pe loc ca utili.

V. Propunere de readucere în Tară a deportaților.

Dacă readucerea în Tară a evreilor din cele cinci categorii de mai sus, cari au fost deportați dincolo de intențiile Guvernului apare firesc, credem și rugăm ca și ceilalți să fie readuși, atât pentru că - după cum s'a văzut - deportarea s'a făcut global, fără cercetarea individuală a culpei, cât și pentru motive de ordin uman.

În adevăr, presupunându-i pe toți evreii vinovați, încă orice pedeapsă are un termen și chiar cei condamnați la muncă silnică pe viață se amnistiază sau se grațiază, pentru motive generale sau speciale.

Când două treimi dintre deportați au murit în exil în 2 ani, când sunt familii în care din 10 membrii nu supraviețuiesc decât unul sau doi, când sunt copii ai căror părinți au murit în exil, când mii dintre deportați descuși și flămânzi, nu-și pot procura drept hrana zilnică decât o apă fierbinte în care plutesc 30-40 grame de mălai, și deci și treimea care a rămas este amenințată să moară, suferințele lor merită, credem, iertare, mai cu seamă când majoritatea celor cari supraviețuiesc sunt femei și copii minori.

În cuvântarea ținută cu prilejul primirii elevelor dela liceul din Odessa, Dl. Mareșal a recomandat să se sădească în sufletele fragede ale copiilor:

"Iubirea de aproape și de frate, pentru a-i pregăti să înțeleagă mai târziu, că omul trebuie să fie privit, tratat și condus ca om, oricare ar fi limba și credința lui, meritele sau păcatele lui". (Universul 1 Iunie 1943)

Dacă evreii deportați au avut păcate, au suferit deajuns ca să le fie iertate.

VI. Unde să fie transportați.

În Basarabia, Bucovina și Dorohoi trăiau cca. 300.000 evrei și 125.655 germani. Evreii au fost deportați, iar germanii repatriați în Germania. Au rămas deci libere locuințe cari adăposteau cca. 423.000 suflete. Nu mai sunt în Transnistria decât 78.000 evrei, adică o șesime din populația evrească și cea germană repatriată, așa că readucerea lor va trece neobservată.

Dacă se preferă o soluție de concentrare ei ar putea fi grupați - după origine - în câteva orașe din Basarabia, Bucovina, Dorohoi sau din Regat, fie în ghettouri similare celor din Transnistria.

Mișcarea a 70.000 - 80.000 oameni nu necesită sforțări prea mari și Calea Ferată va fi desigur în măsură să iacă aceste sforțări.